

REZUMAT TEZĂ ABILITARE

EXPOSING, DE- AND RECOMPOSING, TRANSPOSING AND REPOSING THE PROTEAN POWER OF LANGUAGE

Candidat: Prof. univ. dr. **Gina Măciucă**

Teza prezintă progresiv, alternativ sau simultan, în capitolele 2-6, expunerea (Cap. 2, *Frazeologie contrastivă* și Cap. 3, *Gramatică*), descompunerea sau recompunerea (Cap. 4, *Linguicomedie*), transpunerea (Cap. 5, *Traductologie*), și, în capitolul final, (re)depunerea forței proteice a limbii în arsenalul științific al tinerilor cercetători pe care candidata i-a format pe parcursul carierei.

Capitolul introductiv motivează diversele opțiuni de structurare a tezei, selectate de candidată. Astfel, întrucât traiectoria profesională a candidatei se conturează detaliat în documentele care însoțesc teza (CV, Fișa de îndeplinire a standardelor minimale, Lista publicațiilor), și având în vedere numărul relativ mare de subarii de cercetare abordate – care au impus o tratare laborioasă într-un volum considerabil de pagini – , s-a renunțat din start la includerea detaliilor menționate într-un capitol *per se*.

De asemenea, pentru a veni în sprijinul unei evaluări holistice, coerente, a ariilor investigate, cercetarea de perspectivă e prezentată într-un subcapitol separat introdus la finalul fiecăruia dintre capitolele 2-5, imediat după retrospectiva cercetării, ca o extindere logică și firească a acesteia. Prin contrast, juxtapunerea perspectivelor de cercetare din patru arii cuprinzând un spectru relativ larg de preocupări științifice ar fi condus în mod nefericit, și în cel mai bun caz, la o fragmentare a viziunii de ansamblu.

Pe de altă parte, pentru o mai bună sistematizare a materialului prezentat, acolo unde cercetarea a favorizat unificarea demersurilor din două arii, ca, de exemplu, în cazul analizei posibilităților de traducere a umorului lingvistic, am preferat să includem respectiva analiză în capitolul dedicat *Traductologiei*, care investighează o gamă mai amplă de subarii de cercetare, deoarece în capitolul de *Linguicomedie*, structurat în funcție de strategiile umoristice aplicate, nu și-ar fi găsit un loc pe măsură.

În fine, din motive de valorificare optimă a spațiului efectiv al tezei, și, din nou, de facilitare a unei viziuni de ansamblu, lucrările publicate de la conferirea titlului de doctor în ariile de cercetare analizate au fost reunite într-o anexă la teză (*Appendix 1*), grupate separat, pentru fiecare capitol în parte, cu specificarea titlului și a anului de publicare, celelalte detalii tehnice regăsindu-se în *Lista publicațiilor* – document care însoțește teza. La teză a fost atașată și o a doua anexă, cuprinzând diagramele rezultate în urma unei cercetări supuse discuției în Cap. 2.

Structura fiecăruia dintre capitolele 2-5 urmează un traseu precis, cu următoarele repere tematice:

- 1 Cursurile predate de candidată în aria de cercetare căreia îi este dedicat respectivul capitol.
- 2 Retrospectiva cercetării efectuate de către candidată în aria supusă analizei, precum și a rezultatelor semnificative obținute.

3 Descrierea succintă a proiectelor individuale și colective pe care candidata le are în perspectivă în aria de cercetare investigată.

Articulate pe detaliile specifice ale fiecărei arii de cercetare în parte, reperele tematice 2 și 3 ale capitolelor 2-5 se prezintă conform descrierii de mai jos¹:

Cap. 2 Exposing the Protean Power of Language (I): Contrastive Phraseology

II.1.2.1 Candidate's PhD Research

Subsecțiunea prezintă contribuția originală a candidatei în domeniul de cercetare ales, ca punct de plecare pentru cercetarea postdoctorală analizată ulterior.

II.1.2.2.1 Switching over from matching FVPs to their verbal substitutes to morphosemantically matching FVPs in one language to FVPs in the other two languages investigated

Este analizată prima dintre direcțiile de cercetare postdoctorale din aria frazeologiei contrastive, și anume echivalarea componentială intrasistemică a sintagmelor și locuțiunilor verbale funcționale în limbile germană, engleză și română.

II.1.2.2.2 Extending the contrastive analysis to include other languages

Într-o a doua fază, analiza contrastivă este extinsă la alte două limbi romanice, italiana și spaniola.

II.2 In Prospect

Sunt prezentate cele două proiecte de anvergură, unul individual și unul colectiv, pe care candidata le are în perspectivă în aria de cercetare supusă evaluării (v. detalii II.2.1 și II.2.2, pp 19-20).

Cap. 3 Exposing the Protean Power of Language (II): Grammar

II.1.2.1 English Grammar

II.1.2.1.1 Morphosemantics of English tempoaspectual blends

Subsecțiunea propune o abordare complementară a categoriilor gramaticale Aspect și Timp – care, fiind ambele corelate semantic cu segmentul temporal, deși din perspective diferite, iar morfologic cu clasa verbului, au dezvoltat în limba engleză în diacronie o relație de tip simbiotic –, mai precis a combinațiilor aspecto-temporale ce rezultă prin intersectarea a două coordonate: cea care vectorizează conținutul verbal în raport cu timpul extralingvistic (trecut, prezent și viitor), și cea care îl explicitează morfologic și îl orientează contextual prin intermediul structurilor de bază, al semanticii minimale și al descrierii semanticopragmatice a principalelor tipuri și subtipuri.

II.1.2.1.2 Pros and cons of the English Passive

O discuție aparte o comportă controversatul pasiv lexical din engleză, atât în cadrul omonimiei sintactice, cât și în contextul mai larg al „omologilor” din alte limbi (v. parafraza reflexivă a pasivului din germană, reflexivul impersonal cu sens pasiv din română, pasivul reflexiv din spaniolă sau construcțiile pseudoreflexive cu sens pasiv din italiană).

II.1.2.1.3 Pros and cons of the English Aspect

Focalizarea se face pe prima parte a monografiei *The English Progressive at Home and Away* (II.1.2.1.3.2), în care, în primele cinci capitole, acest veritabil „măr al discordiei” din gramatica limbii engleze este analizat atât în opoziție cu aspectul lexical (I *Throwing the Reader out of Confusion*), cât și din perspectivă diacronică (II *A Trip down Memory Lane*), sincronică (III *The Progressive through the Looking-Glass*), semantică (IV *The Elusive Stuff that Progressives Are Made of*) și pragmatică (V *The Progressive at Fieldwork*).

¹ Nu sunt enumerate exhaustiv subcapitolele, cu toate secțiunile și subsecțiunile, ci sunt prezentate doar (sub)secțiunile mari.

II.1.2.2 Contrastive Grammar

Sunt vizate patru subarii de cercetare, care investighează: construcțiile ce pot fi asimilate semantic și/sau morfologic Progresivului din engleză în limbile germană (II.1.2.2.1), spaniolă (II.1.2.2.1.2, A.1), italiană (II.1.2.2.1.2, A.2), română (II.1.2.2.1.2, B); lingvistica de contact, mai precis categoria calcurilor total neinspirate după limba engleză (*a boldi, a deleta, a involva, a lifta* etc, v. II.1.2.2), pentru a căror motivație candidata avansează propriile ipoteze; tipologii morfologice (II.1.2.2.3), o subarie de cercetare care a intrat în sfera preocupărilor științifice ale candidatei în calitate de coordonator pentru România – împreună cu doamna prof. dr. Niculina Iacob – a proiectului *Romanian's Word-Formation Typological Characteristics* (parte integrantă a proiectului internațional *Word-Formation Typology of Languages*, coordonat de prof. dr. Pavel Štekauer de la Universitatea P. J. Safarik din Kosice, Slovacia, și prof. dr. Salvador Valera de la Universitatea din Granada, Spania); identitatea lexicală și morfologică a limbii române în contextul multilingvistic european (II.1.2.2.4), o amplă analiză contrastivă și comparativă efectuată de candidată împreună cu echipa coordonată în cadrul proiectului de cercetare omonim câștigat în competiția PN II IDEI 2008 și derulat în perioada 2009-2011.

II.2 In Prospect

Subcapitolul prezintă succint cele cinci proiecte pe care candidata le are în perspectivă în aria gramaticii contrastive (trei colective și două individuale, cf II.2.1, II.2.2, II.2.3, II.2.4 și II.2.5, pp 59-60).

Cap. 4 De- and Recomposing the Protean Power of Language: Linguicomedie

II.1.2.1 Linguicomedie: a glimpse of the basics

După trasarea principalelor repere teoretice din literatura de specialitate dedicată controversatului fenomen al ambiguității (II.1.2.1.1 *Ambiguity: the root of all evil or a blessing in disguise?*), este prezentată sumar teoria coșeriană a suspendării normelor lingvistice (1994: 31-45), pe care candidata își fundamentează interpretarea respectivului fenomen ca potențial generator de umor lingvistic (II.1.2.1.2 *Infringement of linguistic norms as a major HG mechanism*). Demersul teoretic anterior se concretizează în analiza meticuloasă a mecanismelor generatoare de linguicomedie în cazul unor mostre extrase din corpusul de cercetare selectat, verificând în același timp „pe teren” valabilitatea ipotezei formulate de candidată (**II.1.2.2 *Ambiguity and infringement of linguistic norms at fieldwork***).

II.1.2.3 Tapping parody for the sake of satire

Subsecțiunea deplasează accentul de pe intertextualitatea latentă din unele mostre de umor lingvistic studiate în subsecțiunea precedentă pe transcontextualizarea decriptată prin intermediul parodiilor compuse și analizate de candidată, din perspectiva estetică avansată de Yurchak (2006), și propunând propria terminologie („politically correct”, „politically incorrect” și „politically germane”) pentru categoria parodică numită „stiob” (Yurchak 2006) și pentru cele care se definesc prin proximitate, respectiv opoziție, față de aceasta („stioblike” și „non-stiob”).

II.2 IN PROSPECT

Candidata are în vedere în aria de cercetare descrisă trei proiecte (două individuale și unul colectiv; v. detalii II.2.1, II.2.2 și II.2.3, p 74).

Cap. 5 Transposing the Protean Power of Language: Translatology

II.1.2.1 Theory

Secțiunea alternează excursul (II.1.2.1.1 *Translation: a glimpse of the basics*, II. 1.2.1.3.1 *The translator as cross-cultural communicator*, II.1.2.1.4 *Translation of language humour: a genre in its own right?*) cu demonstrațiile practice, în scopul de a evidenția cadrul teoretic al tendințelor evolutive din sfera traductologică în care candidata își ancorează cercetarea.

Sunt investigate trei subarii în care s-au manifestat cu predilecție preocupările candidatei în domeniul științific vizat: traducerea construcțiilor gramaticale (II.1.2.1.2), traducerea creației lirice (II.1.2.1.3) și traducerea umorului lingvistic (II.1.2.1.4). Prima se subdivide în funcție de limbile-sursă și țintă supuse analizei (II.1.2.1.2.1 *English vs German vs Romanian* și II.1.2.1.2.2 *English vs Spanish vs Romanian*).

În ceea ce privește a doua subarie, sunt descrise pe larg fazele de cercetare identificate de candidată prin aplicarea teoriei gottliebiene (Gottlieb 2005) – (B) decodificarea semanticii și semioticii intralinguale a textului-sursă, (C) receptarea și redarea interlinguală a textului-sursă de către un receptor avizat [=TA₁] pentru un public mai mult sau mai puțin avizat [=TA₂], (D) traducerea textului-sursă în aceeași limbă-țintă, (E) convertirea textului de tip monosemiotice într-unul de tip polisemiotic – în interpretarea și traducerea unui text liric a cărui simplitate aparentă ascunde o miriadă de sensuri (II.1.2.1.3.2 *Recreating ‚Holy Simplicity’ while tradadapting Jacques Prevert’s Alicante*).

În fine, dar nu în cele din urmă, cercetarea din a treia subarie analizează spectrul coeficienților de traductibilitate ai mostrelor de linguicomedie din subcorpusul prezentat în II.1.2.2, Cap. 5. Se disting patru cazuri, în funcție de gradul de conservare a poantei: (a) „the punchline survives intact”, (b) „the punchline implies breaking through more or less rigid language barriers”, (c) „crippled jokes” și (d) „the least true-to-punchline renditions” – ultimul fiind motivat de candidată prin recursul la „linguacultural theory” (Agar 1994).

Concluziile cercetării propun și o ierarhie a traductibilității umorului lingvistic, pe care candidata o corelează cu cea a normelor lingvistice indicată de Coșeriu (1994), avansând propriile ipoteze pentru explicarea diferențelor observate.

II.1.2.2 Practice

Se menționează succint publicațiile care o prezintă pe candidată din perspectiva practicianului în domeniul traductologic.

II.2 IN PROSPECT

Candidata descrie pe scurt trei proiecte (două individuale și unul colectiv) pe care intenționează să le pună în practică în aria de cercetare vizată (cf II.2.1, II.2.2 și II.2.3, p 114).

Cap. 6 *Reposing the Protean Power of Language*

Ultimul capitol conturează profilul managerial al candidatei prin prezentarea atribuțiilor asumate și a activităților derulate în calitate de director al proiectului și coordonator al conferinței internaționale *Inter Litteras et Terras* (2007: grant guvernamental), de editor-șef al jurnalului academic internațional *Concordia Discors vs Discordia Concors* (2009→), de director al proiectului de cercetare *Lexico-Morphological Idiosyncrasies of Romanian as Compared with European Romance and Germanic Languages* (PN II IDEI, 2009-2011), de director al Departamentului de Limbi și Literaturi Străine din cadrul Facultății de Litere și Științe ale Comunicării a Universității Ștefan cel Mare (2011-2015), precum și de director al Centrului de Limbi și Culturi Străine *Synergia Linguarum* (2013→), cu evidențierea concomitentă a calităților de formator ale acesteia.